

МСМПД (IMAS) 09.42

Друге видання
01 березня 2008 р.
3-тє виправлення, червень 2013

Керівництво з охорони праці та загального догляду за собаками MPC

Директор
Служба ООН з питань протимінної діяльності (UNMAS, ЮНМАС)
380 Madison Avenue, M11023,
New York, NY 10017
USA

Е-маїл: mineaction@un.org
Телефон: (1 212) 963 1875
Факс: (1 212) 963 2498

Застереження

Цей документ є чинним з дати, позначеної на титульному аркуші. Оскільки Міжнародні стандарти з питань протимінної діяльності (МСПМД (IMAS)) підлягають регулярній перевірці та регулярному перегляду, Користувачам слід звертатися з веб-сайтом проекту МСПМД (IMAS) за адресою: <http://www.mineactionstandards.org/> для підтвердження статусу таких стандартів, або перевіряти їх на веб-сайті UNMAS за адресою: www.mineaction.org

Повідомлення про авторські права

Цей документ Організації Об'єднаних Націй є одним з Міжнародних стандартів з питань протимінної діяльності (МСПМД (IMAS)), і авторські права на нього застережено Організацією Об'єднаних Націй. Ані цей документ, ані витяги з нього не можуть відтворюватися, зберігатися або передаватися в жодній формі, або за допомогою будь-яких засобів, або з будь-якою іншою метою без попередньої письмової згоди Служби ЮНМАС, що діє від імені Організації Об'єднаних Націй.

Цей документ не призначено для продажу.

Директор,
Служба ООН з питань протимінної діяльності (UNMAS, ЮНМАС)
380 Madison Avenue, M11023
New York, NY 10017
USA

Email: mineaction@un.org
Телефон: (1 212) 963 1875
Факс: (1 212) 963 2498

© UNMAS 2008 – всі права захищено

Зміст

Передмова.....	iv
Вступ.....	v
Посібник з гігієни праці і загального догляду за собаками	1
1. Рамки діяльності.....	1
2. Умови, визначення і скорочення.....	1
3. Охорона здоров'я СМРС.....	1
3.1. Загальні положення	1
3.2. Початковий скрінінг.....	2
3.3. Основні вимоги до стану здоров'я.....	2
4.2. Щоденні медичні огляди.....	2
4.3. Повні медичні огляди.....	2
4.4. Вимоги до підготовки працівника, що доглядає за собаками	3
5. Медична підтримка собак.....	3
6. Дієтичні вимоги.....	4
6.1. Загальні положення.....	4
6.2. Порушення, пов'язані з харчуванням	4
6.3. Вимоги до їжі	4
6.4. Рідинний баланс	4
7. Вимоги до будки.....	4
7.1. Основні вимоги	4
7.2. Постійна будка	5
7.3. Тимчасова будка.....	5
7.4. Карантинні вимоги.....	5
8. Транспортування собак.....	6
8.1. Загальні міркування	6
8.2. Рекомендації щодо клітки для перевезення.....	6
8.3. Відновлення нормального стану після транспортування.....	7
9. Заразні хвороби й епідемічні захворювання	7
10. Паразити собак.....	7
11. Обов'язки	7
11.1. Національний орган з питань протимісної діяльності (НОПМД)	7
11.3. Спонсори і міжнародні організації	8
Додаток А (Інформативний) Контрольні точки охорони здоров'я у вахтовому журналі	9
Додаток В (Інформативний) Контрольні точки при щоденному і щомісячному медичному огляді	10
Додаток С (Інформативний) Вимоги до постійної будки.....	11
Додаток D (Інформативний) Паразити, від яких страждають собаки.....	12
Звіт про внесені зміни.....	13

Передмова

Міжнародні стандарти для гуманітарних програм розмінування спочатку були запропоновані робочими групами на міжнародній технічній конференції в Данії в липні 1996 р. Були встановлені критерії для усіх аспектів розмінування, були рекомендовані стандарти, і було узгоджено нове універсальне визначення 'розмінування'. У кінці 1996 р. принципи, запропоновані в Данії, були розвинені робочою групою під керівництвом ООН, і були розроблені Міжнародні стандарти для Гуманітарних операцій з розмінування. Перша редакція була видана Службою протимінної діяльності ООН (ЮНМАС) у березні 1997 р.

Рамки дії цих оригінальних стандартів відтоді були розширені і включили інші компоненти протимінної діяльності та відбили зміни правил роботи, методів і норм. Стандарти були перероблені і перейменовані у Міжнародні стандарти протимінної діяльності (МСМПД (IMAS)).

Організація Об'єднаних Націй несе загальну відповідальність за заохочення і підтримку ефективного управління програмами протимінної діяльності, включаючи розробку і підтримку стандартів. ЮНМАС, таким чином, є організацією в структурі Організації Об'єднаних Націй, відповідальною за розробку і підтримку МСМПД (IMAS). МСМПД (IMAS) виробляються за допомогою Женевського міжнародного центру з гуманітарного розмінування.

Робота з підготовки, розгляду і перегляду МСМПД (IMAS) проводиться технічними комітетами за підтримки міжнародних, урядових і неурядових організацій. Останню редакцію кожного стандарту, разом з інформацією про роботу технічних комітетів, можна знайти на сайті <http://www.mineactionstandards.org/>. Індивідуальні МСМПД (IMAS) переглядаються принаймні раз на три роки для того, щоб відобразити норми і методи протимінної діяльності, що розвиваються, і включити зміни у міжнародних правилах і вимогах.

Вступ

Найочевидніші проблеми при використанні собак для виявлення мін - це такі, як методологія дресировки, чинники довкілля і оперативна діяльність. Гігієні праці і загальному догляду за собаками можна приділити менше уваги, незважаючи на очевидну необхідність забезпечити гарне здоров'я і добробут собаки. Коли організація з розмінування вирішує використовувати Собак мінно-розшукової служби (СМРС), вона вже взяла на себе зобов'язання інвестувати істотні засоби і ресурси у самих собак. Як і про інші засоби розмінування, про собак треба добре піклуватися. Нестача уваги до догляду за собаками призводитиме до зменшення продуктивності, зниження ефективності і викличе питання про достовірність і надійність роботи СМРС в цілому.

Собаки повинні добре харчуватися і отримувати добрий догляд, щоб успішно виступати. Гарно збалансована дієта збільшує опір хворобам. Вона також робить собаку сильнішим, збільшує його наполегливість і інтерес під час підготовки та роботи. Зменшена продуктивність собаки зменшує безпеку і ефективність витрат. Виявлення мін - важка фізична робота. СМРС може бути порівняний з людьми-атлетами, у яких підготовленість і дієта, психічне здоров'я, гімнастика і профілактичне лікування проти потенційних хвороб і ран однаково життєво важливі для успіху.

МСМПД (IMAS) 09.44 є посібником з гігієни праці і загального догляду за собаками. Він відноситься до всіх основних вимог до про здоров'я і догляду за собаками, застосовних до СМРС в усьому світі. Проте, МСМПД (IMAS) 09.44 не є заміною національних стандартів або Стандартних Оперативних Процедур СПОД. СМРС використовуються в багатьох різних умовах довкілля. Тому буде необхідно пристосовувати принципи МСМПД (IMAS) 09.44 до місцевих оперативних умов, і органи державної влади і організації з розмінування, що використовують СМРС, відповідають за включення цих принципів у свої національні стандарти і СПОД.

Посібник з гігієни праці і загального догляду за собаками

1. Рамки діяльності

Цей стандарт забезпечує керівні принципи гігієни праці і загального догляду за собаками. Він охоплює загальну турботу про здоров'я і контроль стану здоров'я, вимоги до медичної підтримки, дієтичні вимоги, вимоги до будки, транспортування собак і дані про епідемічні захворювання і паразитів собак.

2. Умови, визначення і скорочення

Повний глосарій умов, визначень і скорочень, використовуваних в серії стандартів МСМПД (IMAS), наданий в МСМПД (IMAS) 04.10.

В серії стандартів МСМПД (IMAS) слова 'будуть', 'повинні бути', і 'можуть бути' мають використовуватися для того, щоб вказати на намічену ступінь дотримання. Це використання сумісне з мовою, використовуваною в стандартах і керівних принципах Міжнародною організацією по Стандартизації (ISO):

- a) слово 'shall' («має», «зобов'язаний») використовується для зазначення вимог, методів або специфікацій, які повинні застосовуватися для того, щоб відповідати стандартів;
- b) слово 'should' («належить», «потрібно», «слід») використовується для зазначення бажаних вимог, методів або специфікацій; та
- c) слово 'may' («може») використовується для зазначення можливого методу або способу дії.

Термін 'Національний орган з питань протимінної діяльності' (НОПМД) відноситься до урядової установи в постраждалих від мін країні, в обов'язки якого входять регулювання, управління і координація протимінної діяльності.

Примітка: За відсутності НОПМД Організація Об'єднаних Націй або інша визнана міжнародна організація може прийняти на себе деякі або усі обов'язки і виконувати деякі або усі функції ЦЗР або, менш часто - НОПМД.

Термін 'організація СМРС' в цьому МСМПД (IMAS) відноситься до будь-якої організації (урядової, неурядової, або комерційного підприємства), відповідальної за здійснення проектів розмінування або завдань з використанням СМРС. Організація СМРС може бути головним підрядником, субпідрядником, консультантом або агентом.

Термін 'розмінування' відноситься до дій, які призводять до вилучення мін і усунення небезпеки від вибухонебезпечних залишків війни (ВЗВ) (включаючи бойові елементи, що не вибухнули).

Термін 'Собаки мінно-розшукової служби' (СМРС) відноситься до собак, спеціально видресированих на виявлення парів від мін і ВЗВ, який може бути не лише парами від вибухівки, але також і запахами від матеріалу обгортки та інших речовин. Тренування і розгортання СМРС часто істотно відрізняються від роботи з іншими пошуковими собаками.

'Епідемічні захворювання' – це хвороби, які поширюються швидко і екстенсивно через інфекцію і вражають багато осіб в зоні або все населення одночасно. На відміну від ендемічної хвороби, яка є поширеною або специфічною тільки для конкретної місцевості, регіону або групи людей.

У цьому Стандарті термін 'харчування' описує процес, за допомогою якого собака засвоює їжу і використовує її для росту і підтримання сил.

Термін 'карантин' описує вимушену ізоляцію або обмеження вільного руху, накладені для запобігання поширенню заразної хвороби.

3. Охорона здоров'я СМРС

3.1. Загальні положення

Гарне фізичне і психічне здоров'я - передумова для всіх службових собак. Сила, опірність хворобі, тренуваність, жвавість, витривалість, вмотивованість і здібність до навчання є основою для підтримки працездатності СМРС. Ці вимоги спираються на систематичну і усебічну охорону здоров'я разом з обережним дресированням. Нехтування цими вимогами може привести до незадовільної роботи, частих хвороб і навіть постійної інвалідності або смерті. Погано складені схеми щеплень можуть, наприклад, привести до розповсюдження епідемічних захворювань, інвалідності або смерті.

3.2. Початковий скрінінг

Генетично успадковані хвороби і ознаки можуть перешкоджати розвиненню у собаки відповідних навичок. Початковий скрінінг-тест при виборі собак для навчання повинен включати медичну експертизу і тест на бажані і небажані якості.

3.3. Основні вимоги до стану здоров'я

Якісна охорона здоров'я ґрунтується на забезпеченні:

- a) достатньої кількості поживної їжі, включаючи добавки для росту і важкої фізичної праці;
- b) щеплень проти поширених захворювань;
- c) періодичних медичних оглядів і лікування;
- d) фізичних і розумових вправ;
- e) високого стандарту загальної гігієни;
- f) відповідної будки або сховища;
- g) кваліфікованої ветеринарної підтримки; і
- h) адекватних засобів і процедур перевезення.

3.4. Вправи

Собаки повинні регулярно тренуватися, щоб залишатися в гарному фізичному і психічному стані. Ця вимога не втрачає сили у жаркому кліматі через те, що тренувати собак удень важко. Тренування рано вранці та плавання є гарними рішеннями. Треба уникати стереотипних вправ, щоб тварина не нудилася. Тип і період вправ має пристосовуватися до індивідуальних потреб собаки і середовища в зоні операції.

4. Контроль стану здоров'я

4.1. Загальні положення

Собака часто намагається продовжувати роботу, навіть якщо щось пішло неправильно. Тому необхідно розуміти і помічати можливі ознаки захворювання чи травми. Належна турбота про фізичний стан включає поточний ґрумінг, а також щоденну перевірку тіла собаки на предмет паразитів, захворювань або травм.

Медична картка/вахтовий журнал повинні вестися на кожного собаку. Інформація про щеплення, іншу профілактику, дегельмінтизацію, захворювання, травми та будь-яке лікування повинна включатися у вахтовий журнал. Деякі найбільш важливі аспекти охорони здоров'я, на які треба звертати увагу, перелічені у Додатку А.

Карти щеплень повинні бути заведені і вестися для кожного собаки. Кінологів дається копія карти щеплень, а менеджер проектів або ветеринар зберігають оригінал. Для собак, так само, як і для людей, існують міжнародні карти щеплень. У деяких країнах можуть також бути національні інструкції відносно щеплень і використання карт щеплень. Якщо це так, організація з розмінування повинна дотримуватися національних інструкцій.

4.2. Щоденні медичні огляди

Собака повинен оглядатися кінологом до, під час і після кожного робочого дня, і наглядача за собаками треба негайно повідомляти про будь-які виявлені симптоми або відхилення. Результати щоденних медичних оглядів заносяться у вахтовий журнал.

Про серйозні проблеми зі здоров'ям або випадки, коли собака не піддається лікуванню, треба повідомляти ветеринара для подальшої оцінки. Рекомендовані контрольні точки щоденного медичного огляду включені в Додаток В.

4.3. Повні медичні огляди

Періодично повинен робитися більш повний огляд собак, бажано принаймні щомісячно. Огляд повинен здійснюватися досвідченим параветеринаром, спеціально навченим наглядачем за собаками або

ветеринаром. Результати огляду повинні реєструватися у вахтовому журналі собаки. Рекомендовані контрольні точки щомісячного медичного огляду включені в Додаток В.

4.4. Вимоги до підготовки працівника, що доглядає за собаками

Весь персонал, на який покладено пряму відповідальність за забезпечення турботи про собак (звичай кінологи, але сюди може також включатися персонал розплідника) повинен пройти початкову підготовку з нагляду й обслуговування собак, що включає наступні теми:

- a) загальні вимоги до турботи про здоров'я;
- b) небезпеки для загального стану здоров'я і хвороби;
- c) шкірні захворювання і паразити;
- d) епідемічні захворювання;
- e) передача хвороб людям;
вплив кліматичних умов (висока температура і холод) на собак;
- f) ознаки і симптоми отруєння;
- g) вимоги до медичного огляду і процедури;
- h) вимоги до медичної підтримки і процедури;
- i) вимоги щодо щеплення;
- j) їжа і годування собак;
- k) вимоги до будки;
- l) карантинні вимоги; і
- m) транспортування собак (місцеве, всередині країни і міжнародне).

5. Медична підтримка собак

Організації з розмінування повинні дивитися на охорону здоров'я своїх собак так само серйозно, як вони дивляться на охорону здоров'я людей. Завжди, коли собаки працюють:

- a) на об'єкті повинна бути особа з необхідними знаннями і уміннями для того, щоб забезпечити надання швидкої медичної допомоги собакам;
- b) на об'єкті повинно бути доступним відповідне медичне обладнання для лікування собак. Це можуть бути такі ж самі аптечки, як і використовувані для того, щоб лікування людей; і
- c) на об'єкті повинен бути план аварійної евакуації собак, який включає процедури для безпечної евакуації собаки з мінного поля і транспортування собаки найшвидшим і найбезпечнішим маршрутом до пункту відповідної ветеринарної допомоги.

Коли собаки не працюють, тобто в неробочі години або по вихідних:

- d) повинна бути доступна по виклику особа з необхідними знаннями і уміннями для того, щоб забезпечити надання медичної допомоги собакам; і
- e) на об'єкті повинен бути план перевезення хворих чи поранених собак до пункту відповідної ветеринарної допомоги.

6. Дієтичні вимоги

6.1. Загальні положення

Службові собаки потребують різноманітної дієти, що містить правильну пропорцію поживних речовин, мінералів і вітамінів. Більшість наявних у торгівлі готових кормів для собак має гарний баланс важливих поживних речовин і відповідну якість. Конкретніше показано нижче:

- a) сухий корм. Сухий корм містить приблизно 10% води. В усіх звичайних брендів сухого корму подібний харчовий зміст. Сухий корм може зберігатися впродовж кількох тижнів без охолодження, якщо він захищений від вологості і паразитів. Проте, якщо сухий корм зберігається занадто довго, він може втратити деякі свої поживні речовини;
- b) напівсухий корм. Напівсухий корм містить приблизно 25% води. Він повинен зберігатися так само, як сухий корм. Напівсухий корм має високий вміст цукру, що робить його непідходящим для собак, хворих на діабет; і
- c) консерви. Є два типи консервів - повні (що містять зернові компоненти) і тільки м'ясні (що містять тільки м'ясо). Консерви не забезпечують збалансовану за своїми харчовими якість дієту, і до них повинні додаватися добавки.

Приготована в домашніх умовах їжа забезпечує хорошу альтернативу в ситуаціях, коли звичайний корм для собак важко дістати, або якщо собака вимагає спеціальної дієти. Це також дозволяє внести певну різноманітність у дієту. Збалансовану за своїми харчовими якість дієту легко приготувати, використовуючи такі основні компоненти, як м'ясо і рис. Основні вітаміни і мінерали можна забезпечити, додаючи печінку, кісткове борошно, кукурудзяне масло і сіль.

Важливі дієтичні компоненти для середнього собаки - вода, білок, жир, мінерали, вітаміни і вуглеводи. Здатність дорослого собаки переварювати різні типи харчування варіюється. Тому важливо нагодувати собаку в правильних пропорціях.

6.2. Порушення, пов'язані з харчуванням

Деякі хвороби, включаючи дисплазію тазостегнового суглобу, частково виникають від непідходящої їжі. Погана дієта може привести до авітамінозів, таких, як рахіт (слабкі кістки, що згинаються) або остеопороз (слабкі кістки, які легко ламаються). Недостатня їжа може також привести до нестачі енергії, сили, концентрації, і до втрати ваги. Надлишок специфічних компонентів, таких, як вітаміни і мінерали, може викликати отруйні і алергічні реакції в шкірі і слизових оболонках. Надмірне годування може також викликати викривлення кісток, особливо у молодих або великих собак.

6.3. Вимоги до їжі

Кількість їжі, потрібна для підтримання гарного здоров'я і опірності, змінюється залежно від фізичних вимог до собаки. В усіх собак різні показники перетворення їжі в енергію, навіть в межах однієї породи. Тому маса тіла собаки повинна перевірятися щомісячно, і при будь-якій істотній зміні ваги треба змінити харчування.

6.4. Рідинний баланс

Собаки потребують регулярного доступу до прісної води тієї ж самої якості, яку п'ють люди. Потрібно більше води, якщо у собаки є захворювання нирок або діарея. Треба перевіряти щоденне споживання води, і будь-які очевидні відхилення від нормального споживання води повинні досліджуватися.

7. Вимоги до будки

7.1. Основні вимоги

Щоб задовольнити їхні основні житлові потреби, собакам треба надати чисте, здорове і позбавлене стресів житлове середовище. Основні параметри будки такі:

- a) відповідні розміри, щоб забезпечити певну міру комфорту, свободи пересування і свободи вираження природної поведінки.
- b) неслизька, легка в прибирання підлога, безпечна для собаки;

- c) забезпечення собакам постійного доступу до прісної води;
- d) забезпечення собакам доступу до природного денного світла і свіжого повітря;
- e) близькість до зон розгрузки фізичних вправ;
- f) освітлення, щоб дозволити спостереження за собакою у будь-який час; і
- g) забезпечення собакам компанії людей або інших собак.

7.2. Постійна будка

Будка - передусім місце, де собака відпочиває або спить. Тільки уповноваженому персоналу, такому, як кінологи, тренери або прибиральники, дозволяється проникати до будки без попереднього дозволу. В усього постійного персоналу, що займається будками, повинна бути початкова підготовка з загальної охорони здоров'я собак і утримання будок.

Повинні бути розроблені плани на випадок пожежу або іншої надзвичайної ситуації, і персонал, що утримує будки, повинен пройти тренінг по цих планах.

Рекомендовані вимоги для постійних будок включені в Додаток С.

7.3. Тимчасова будка

Тимчасові будки часто встановлюються при роботі у віддалених районах. Тимчасові будки, якщо це можливо, повинні задовольняти усім основним вимогам, включеним в пункт 7.1 вище.

Тимчасові будки можуть мати будь-яку конструкцію, і в деяких випадках впродовж коротких періодів можуть використовуватися клітки для транспортування. Для встановлених тимчасових будок повинні виконуватися наступні вимоги:

- a) будка повинні бути чистою, теплою, сухою і добре провітрюваною. У холодному кліматі може бути важко зберігати будку і теплою, і добре провітрюваною, таким чином, повинен бути досягнутий компроміс;
- b) місце для сну собаки повинно бути підняте приблизно на 10 см над землею на блоках або підставці;
- c) собаки повинні бути закриті або захищені від паразитів;
- d) будка має бути відносно захищена від відволікаючих чи турбуючих факторів, які можуть викликати у собаки стрес;
- e) в одній будці може розміщатися не більше, ніж 3 собаки, і собак можна поміщати разом, тільки якщо вони добре почуваються разом;
- f) у собак завжди повинен бути доступ до чистої питної води. Має також бути доступ до води для миття собак і прибирання будок;
- g) у разі хвороби повинен встановлюватися тимчасовий карантин; і
- h) повинна приділятися увага небезпеці пожежу.

7.4. Карантинні вимоги

Собаки поміщаються на карантин для того, щоб запобігти передачі хвороб або паразитів. Період карантину часто потрібен для нещодавно прибулих собак, які повинні бути оцінені з медичної точки зору перш, ніж приєднатися до інших собак у загоні. Де це застосовно, повинні дотримуватися будь-які національні карантинні вимоги, як при привезенні молодих собак в країну для тренування і роботи, так і вивозячи навчені команди собак для роботи в іншій країні. Ця процедура дорога і віднімає багато часу, і вона повинні бути включена на ранніх стадіях планування

Всі собачі загоны повинні мати карантинну зону. Наступні вимоги повинні дотримуватися при створенні або управлінні карантинними зонами:

- a) карантинна зона повинна бути на відповідній відстані від інших собачих будок, чимдалі. Ідеальна відстань складає 300 м або більше;

- b) карантинні будки в ідеалі повинні мати окремі системи подачі води, дренажу і каналізації;
- c) карантинні будки повинні бути побудовані так, щоб перешкоджати проникненню інших тварин і птахів до будки, оскільки ці тварини можуть передати бактерії, віруси і паразитів іншим собакам;
- d) карантинні будки повинні бути побудовані так, щоб перешкоджати силовому вторгненню більших тварин;
- e) використана продукція, що залишилася від медичного лікування, повинна утилізуватися обережно, щоб запобігти розповсюдженню хвороби. При лікуванні епідемічних хвороб використана медична продукція повинна спалюватися.
- f) персонал, що мусить працювати з собаками на карантині або з карантинними будками, не повинен мати контакту з іншими собаками або звичайними будками без вживання заходів, що запобігають передачі хвороби або паразитів, таких, як дезінфекція або змінний одяг, рукавички і взуття; і
- g) одяг і обладнання, яке використовувалося собаками на карантині або в карантинній будці, повинні зберігатися окремо від іншого одягу і обладнання.

8. Транспортування собак

8.1. Загальні міркування

Наступні процедури необхідно виконувати при транспортуванні собак:

- a) під час транспортування собака повинен супроводжуватися її кінологом або іншою особою, якій довіряє собака. Собак не можна надмірно залишити без нагляду під час транспортування;
- b) собаки повинні завжди транспортуватися в портативних клітках або в спеціально розроблених засобах для перевезення собак. Якщо собака перевозиться в транспортному засобі, відділення з собакою повинно бути покрите відбиваючою плівкою або ізоляційним матеріалом, щоб запобігти перегріванню;
- c) собаки треба завжди знімати з транспортних засобів і саджати в них. Для завантаження і розвантаження в транспортні засоби з низьким відкидним бортом собак тримають за ошийник і груди. Для транспортних засобів з високими відкидними бортами собаки повинні сидіти на плече кінолога під час завантаження і розвантаження;
- d) під час транспортування повинна бути забезпечена відповідна вентиляція, особливо коли транспортні засоби стоять в жаркому кліматі. Відділення для собаки або клітка повинні бути захищені від сухого повітря, вихлопних газів і пилу. Якщо собаки транспортуються з використанням відкритих транспортних засобів по заповнених дорогах, транспортний засіб з собаками повинен їхати першим у колонії, щоб уникнути пилу від інших транспортних засобів;
- e) у довгих подорожах собаки повинні пити раз на дві години і розминатися принаймні 10 хвилин раз на чотири години. Може бути необхідно вдягнути собакам намордники і виводити їх по одному під час періодів відпочинку, щоб запобігти бійкам; і
- f) під час міжнародного транспортування повітряним шляхом клітки для собак повинні відповідати інструкціям, наданим Міжнародною асоціацією авіатранспорту (IATA) (www.iata.org). Для транспортування наземним і морським шляхом можуть бути застосовані ті ж самі інструкції щодо клітки.

8.2. Рекомендації щодо клітки для перевезення

Транспортні клітки мають в ідеалі бути зроблені із скловолокна, металу або твердої пластмаси, оскільки вони міцніші і їх легше прибирати і дезінфікувати, ніж дерев'яні клітки. У транспортних кліток повинна бути міцна структура без цвяхів або болтів, що стирчать. Металевих кліток треба уникати в дуже жаркому або холодному кліматі через теплопровідність металу.

Доступ до клітки повинен бути через безпечні шарнірні або розсувні двері, покриті надійно встановленими решітками, зі зварною петлею або металевим засувом.

Портативна клітка повинна бути досить великою, щоб дозволити собаці міняти положення і повертатися усередині, проте клітка не повинна бути більша, ніж необхідно. Маленька клітка не дасть собаці поранитися від того, що його кидатиме по клітці під час транспортування.

Підлогу повинен покривати неслизький килим або інший неслизький матеріал, щоб запобігти ранам від ковзання по підлозі.

Головна вентиляція повинна при необхідності бути доповнена щілинами або отворами, що розподіляються регулярно навколо клітки. Собака не повинен бути в змозі просунути ніс або лапи через щілини або отвори в клітці.

Клітки, що головним чином зроблені з дротяної сітки, не підходять для міжнародного транспортування повітряним шляхом. Дерев'яні клітки можуть не бути досить міцними для великих собак.

8.3. Відновлення нормального стану після транспортування

Після вивантаження в зоні собакам треба дати час на відновлення - принаймні 2 дні - щоб полегшити акліматизацію у новому доквіллі. Собакам, які часто транспортуються, можуть знадобитися коротші терміни відновлення, ніж собакам, які рідко переміщуються.

9. Заразні хвороби й епідемічні захворювання

Багато хвороб є заразними, а деякі з найзаразніших - епідемічними. Найбільш поширені епідемічні захворювання - віруси або бактерії, що вражають травний тракт, спричиняючи діарею і блювоту. Інше часте епідемічне захворювання - інфекційний трахеобронхіт, колективна назва багатьох різних вірусних і бактерійних захворювань, які вражають легені. Розповсюдження епідемічних захворювань іде дуже швидко, і якщо їх не зупинити, через кілька днів це може торкнутися усіх собак. Краще запобігання - належна гігієна і щеплення.

Якщо підозрюється дуже заразна хвороба або епідемічне захворювання, заражений собака(-и) повинен бути негайно ізолюваний, щоб зашкодити поширенню спалаху. Якщо у собаки запідозрять епідемічне захворювання під час роботи, всі собаки в зоні повинні бути тимчасово відкликані з операції і оглянуті, щоб визначити тих, які, можливо, вже заражені. Поки це відбувається, усі собаки повинні бути розміщені окремо і оглянуті в різних зонах.

Якщо епідемічне захворювання підозрюється у загоні, всі собаки повинні бути вилучені і досліджені поза загоном. Усі будки повинні бути продезінфіковані, і всі зони, використовувані будь-яким з собак, класифіковані як обмежені, поки не буде встановлено, чи один або кілька собак заражені. Собаки повинні залишатися відокремленими, поки встановлюється зараженість. Заражений собака(-и) має негайно бути ізолюваний.

Обов'язок організації з розмінування - повідомляти про всі випадки епідемічних захворювань іншим організаціям з розмінування, що використовують собак, і НОПМД.

10. Паразити собак

В Додаток D включений список і короткий опис звичайних паразитів, що вражають собак.

11. Обов'язки

11.1. Національний орган з питань протимінної діяльності (НОПМД)

Національний орган з питань протимінної діяльності (НОПМД) або агентство, діюче від його імені, повинні:

- a) розробити і впровадити відповідні національні стандарти та інші керівні принципи використання СМРС в рамках програми, включаючи керівні принципи гігієни праці і загального догляду за собаками. Де це застосовно, будь-які національні інструкції відносно здоров'я і безпеки службових собак повинні бути включені в національні стандарти; і
- b) допомагати організаціям з розмінування наданням інформації щодо ендемічних хвороб та небезпек для здоров'я, що можуть зашкодити використанню СМРС у рамках програми.

11.2 Організації з розмінування

Організації з розмінування, що використовують СМРС, мають:

- a) встановити системи, процедури і засоби для забезпечення гігієни праці і турботи про загальний стан здоров'я СМРС. Вони повинні відповідати будь-яким національним стандартам і іншим керівним принципам, що управляють використанням СМРС в рамках програми, або, у

відсутність національних стандартів і керівних принципів - серії стандартів МСМПД (IMAS) 09.4;

- b) забезпечити, щоб увесь персонал - чоловіки і жінки - відповідальний за гігієну праці і турботу про загальний стан здоров'я СМРС, був відповідно навчений і придатний до завдань, які зобов'язаний виконувати; і
- c) забезпечити доступність відповідної ветеринарної підтримки для СМРС в міру необхідності.

У відсутність НОПМД організація з розмінування повинна перейняти на себе додаткову відповідальність. Вона включає, але не обмежується цим:

- d) допомогу країні-організаторові, під час створення НОПМД, в створенні національних стандартів роботи з СМРС, включаючи гігієну праці і турботу про загальний стан здоров'я СМРС; і
- e) встановлення зв'язків з іншими організаціями з розмінування, що використовують СМРС, щоб забезпечити послідовність у стандартах гігієни праці і турботи про загальний стан здоров'я СМРС.

11.3. Спонсори і міжнародні організації

Спонсори і міжнародні організації повинні допомагати НОПМД або будь-якій організації, діючій від його імені, з розробкою і впровадженням національних стандартів та інших керівних принципів гігієни праці і турботи про загальний стан здоров'я про СМРС.

За відсутності національного органу, спонсори і міжнародні організації повинні допомагати і заохочувати організації з розмінування, що використовують СМРС, створювати і втілювати системи, процедури і засоби для гігієни праці і турботи про загальний стан здоров'я СМРС.

Додаток А
(Інформативний)
Контрольні точки охорони здоров'я у вахтовому журналі

Щодня заносяться у вахтовий журнал	Щомісячно заносяться у вахтовий журнал
Апетит	Апетит
Спрага	Спрага
Стан шкіри	Стан шкіри
Виявлення зовнішніх паразитів	Виявлення зовнішніх паразитів
Стан ніг	Стан ніг
Стан лап і кігтів	Стан хвоста
Стан хвоста	Стан анальної області
Стан піхви/члена і яєчок	Стан хвоста
Стан носа	Стан носа
Стан очей	Стан очей
Стан вух	Стан вух
Стан рота	Стан рота
Стан горла	Стан горла
Стан зубів	Стан зубів
Температура	Температура
Інша профілактика	Інша профілактика
Дегельмінтація	Дегельмінтація
Лікування	Лікування
Використання ліків	Використання ліків
Щеплення	Щеплення
Загальне фізичне / психічне здоров'я	Стан пульсу
Готовність працювати і грати	Дихання і функція легень
	Аналіз сечі
	Аналіз крові

Додаток В
(Інформативний)
Контрольні точки при щоденному і щомісячному медичному огляді

Таблиця рекомендованих контрольних точок для щоденного і щомісячного медичного огляду

Щоденний медичний огляд	Щомісячний медичний огляд
Загальний стан собаки і готовність грати і відповідати на позитивні стимули.	Загальний стан собаки і готовність грати і відповідати на позитивні стимули.
Обстежити шкіру і хутро і провести рукою по тілу, щоб намацати рани, кліщів, колючки і ковтуни, або шишки і припухлості.	Перевірити апетит і фекалії, запитуючи кінолога.
Обстеження грудей, ніг і лап. Дивитися передусім на гарячі точки, розпухлі суглоби, сухі подушки, довгі або пошкоджені кігті і мікози на ступнях. Провести дегельмінтацію.	Перевірити шкіру і хутро на предмет ран, кліщів, колючок і ковтунів, або шишок і припухлостей. Перевірити на паразитів і провести дегельмінтацію
Обстежити хвіст, анальну область і анальні пазухи. Шукати припухлості і роздратування.	Обстежити ніс, слизові оболонки, рот, горло, язик і зуби.
Обстежити піхву/член і яєчка.	Обстежити очі і вуха.
Обстежити ніс, очі і вуха.	Перевірити візуально функції легені і статус гідратації.
Обстежити рот і горло. Шукати припухлості, зміни кольору, запалені ясна, неприємний запах з рота, сторонні тіла/об'єкти, втрачені або зламані зуби і наростлий камінь.	Оглянути лімфатичні вузли на предмет припухлостей або болючих точок.
Перевірити температуру, якщо є сумнів відносно здоров'я собаки.	Перевірити пульс і температуру.
Перевірити дату наступного щеплення	Перевірити статус щеплень

Додаток С
(Інформативний)
Вимоги до постійної будки

Конструкція	Будка повинна за будовою відповідати призначенню, бути побудованою з цегли/шлакобетонних блоків або дерева, покритого плитками або іншим відповідним поверхневим матеріалом. Не повинно бути гострих, отруйних або небезпечних предметів в межах досяжності собаки. У підлоги повинна бути водонепроникна поверхня.
Температура і вентиляція	Будка повинна бути добре провітрюваною і, при необхідності, захищеною від незручного холоду, високої температури, сухого повітря і вологості. Укриття повинно забезпечувати зручну внутрішню температуру (10 - 30 °С), незалежно від зовнішніх погодних умов. Використання кондиціонування повітря може бути необхідним за надзвичайно жарких і вологих умов, але його треба уникати, якщо це можливо, оскільки це може порушити адаптацію собаки до польових умов.
Розмір будки	Вимоги до розміру будки залежать від розміру собаки, числа собак в кожній будці, і часу, який собака проводить у будці. СМРС зазвичай активні поза будкою впродовж дня. Таким чином, може не бути необхідності встановлювати великі індивідуальні будки. Кожна будка, проте, повинна бути досить великою для лежанки, що розміщується ззаду, і для того, щоб собака стояв, повертався, лягав і змінював положення без будь-якого дискомфорту.
Освітлення	Будка повинна бути обладнана лампою, щоб дозволити спостереження і оцінку собак у будь-який час.
Можливість бігати	Бажане окреме місце для бігання для кожної будки.
Видимість	Довкілля відразу поза будкою повинно бути видимим для собаки.
Внутрішній матеріал	Усі матеріали, використовувані у будці, повинні легко мінатися, митися, і сушитися, щоб мінімізувати розповсюдження паразитів і хвороб.
Зона розгрузки	Будки повинні бути близько до місць вправ/розгрузки. Зона розгрузки повинна бути повністю огорожена до висоти приблизно двох метрів.
Гігієна	Має бути доступ для миття і прибирання. Гігієнічний метод має бути створений для видалення фекалій. Якщо є національні вимоги до охорони здоров'я і техніки безпеки, вони повинні дотримуватися.
Питна вода	У собаки повинен бути постійний доступ до чистої питної води.
Приготування їжі	Будки повинні знаходитися близько до гігієнічної області приготування їжі. Має бути окремий склад для корму для собак, який повинен бути захищений від вологості і паразитів. Якщо використовуються свіжі продукти, повинні бути доступні морозильник і холодильник.
Зона чистоти /	Має бути місце для купання, грумінгу і лікування собак.
Карантинна зона	Має бути зона для карантину інфекційних собак, щоб захистити іншу частину популяції собак.
Місце для сну	Лежанка собаки повинна бути теплою і піднятою над землею.

Додаток D
(Інформативний)
Паразити, від яких страждають собаки

Назва паразита	Особливості	X	
Демодекс	Найвні у більшості собак, ці кліщі зазвичай не проблема, але можуть бути неприємністю у стресові моменти або у тварин, природні способи захисту яких не повністю розвинені.	X	
Чесоточний зудень	Вони зазвичай відомі як 'короста'. Чесоточні зудні - маленькі паразити, які проникають через шкіру, роблячи тунелі, в яких вони відкладають яйця.	X	
Вушний кліщ	Вони зазвичай з'являються у вухах собаки, де можуть викликати запалення. Це - єдиний тип кліща, видимий для людського ока, і то тільки рідко, як крихітні білі точки, що рухаються.	X	
Трихофітія	Інфекційний грибок, що росте на шкірі і в хутрі.	X	
Воші	Є два різних типи вошів; кусача вош, що живиться пластинками шкіри, і сисна вош, що проникає через шкіру, щоб живитися рідинами тканин. Сисні воші викликають більше роздратування.	X	
Блохи	Коли блоха кусає, вона вводить певну форму слини, яка заважає крові згущуватися, поки вона живиться. Слина містить хімікати, які можуть викликати алергічну реакцію.	X	
Кліщі	Кліщі тримаються за шерсть собаки і впираються у шкіру ротом, щоб висмоктати кров. Кліщ може передавати кілька серйозних хвороб, але це займає час, і тому важливо видалити кліща якнайскоріше.		X
Солітери	Солітери передаються блохами, в яких розвиваються личинки солітера. Зазвичай клінічні ознаки невизначені або відсутні, але можуть сприяти виснаженню, діареї, втраті ваги і нервозності.		X
Круглі глисти	Два найважливіші типи круглих глистів - <i>Toxocara canis</i> і <i>Toxascaris leonina</i> , який обоє живуть в тонкій кишці. Вони особливо шкідливі для молодих собак. Інші круглі глисти наповнюють товсту кишку, кровоносні судини і дихальну систему. Ці черв'яки можуть заразити людей.		X
Нематода	Нематода - кровопивці і можуть викликати анемію, діарею і поганий стан.		X
Хлистовик	Хлистовик - більший тип нематода. Важка інфекція може викликати втрату ваги, анемію, діарею і поганий стан.		X
Серцевий гельмінт	Європейський сердечний гельмінт передається через слизняків, яких з'їдає собака. Його личинки заражають легені і кров. Американський і азійський паразит передається москітами і блохами і заражає легеневу артерію і правий шлуночок. Інфекція часто смертельна. Оскільки лікування стомливе і не завжди ефективне, і через його довговічність у тварини-хазяїна, треба розглянути відхилення собак з діагнозом сердечного гельмінта. Це стосується особливо організацій, у яких немає доступу до належних карантинних засобів.		X

